*І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...*
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 25. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 6-го ЛЮТОГО 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, FEBRUARY 6, 1964 No. 25. VOL. LXXI.

ОАД СТВОРИЛА ОРГАН ДЛЯ РОЗГЛЯДУ СУПЕРЕЧНОСТЕЙ В СПРАВІ ПАНАМИ

Вашингтон. — Рада Організації Американських Держав 4-го лютого більшістю 16-ох голосів до одного вирішила зайнятися спором між Панамою і ЗДА. Рада визнала себе за дорадчий орган в цій справі, який діятиме на рівені ради міністрів закордонних справ всіх тих латинських американських держав, що належать до ОАД. Голосування відбулося після двогодинних напружених дебат, під час яких промовляли представники Панами і ЗДА. Ці обидва представники не брали участи в голосуванні. Представник Панами оскаржує ЗДА в інвазії тому, що збройні сили ЗДА із Зони Каналу стріляли до панамських демонстрантів, які увійшли були на терен Зони в днях 9 і 10 січня. Під час дебат тільки представник Чілійської Республіки, амбасадор Мануель Трукко, противився панамському внескові, щоб Рада ОАД зайнялася панамською скаргою, бо ЗДА не плянують жадної агресії проти Панами, і тому розгляд цієї справи Радою ОАД може створити прецедент, що в майбутньому з неоправданими скаргами звертатимуться до Ради ОАД. Під час дебат було видно, як окремі представники латинських держав вагалися між обов'язком помогти своїй посестрі і повагою до ЗДА, як провідника цієї Західньої Півкулі. Представник ЗДА допоміг деяким делегатам рішитися, як вирішити цю делікатну проблему. Делегат ЗДА Еллсворт Бункер заявив, що він готов співпрацювати в тому напрямку, щоб перевірити правдивість панамських оскаржень, але він додав при тому, що поділяє становище чілійського делегата, що не треба б уживати цілого апарату безпеки Ради ОАД, бо цим дасться заохоту до того, що інші держави без виправдання звертатимуться до Ради ОАД. Інші делегати головним чином Аргентини, Бразилії, Колюмбії та Венесуелі заявляли, що не можна відмовляти права Панамі покликатися на договір із Ріо де Жанейро з 1947-го року, який передбачає вношення скарги до Ради ОАД тоді, коли заходить небезпека агресії. Але прийнята резолюція не покликається на ті пункти, 6 і 7-ий договору з Ріо, які говорять про агресію. В прийнятій резолюцію згадується 12-ий пункт договору, згідно з яким передбачається наради міністрів закордонних справ в тій цілі, щоб вирішити деякі суперечності різних становищ спірних держав. Рада ОАД відбула після голосування над резолюцією закрите засідання, щоб нарадитися над мехіканською резолюцією в справі вибору окремої комісії. Дальші наради мали відбутися в середу 5-го лютого, або аж в четвер. Окрема комісія мала б складатися із 5-ох членів, і вони мали б мати широкі повновласті. В окремій підкомісії мали б брати участь і представники ЗДА та Панами, які виясновували б становище своїх країн.

Генерал Тейлор має восени залишити становище голови Об'єднаних Шефів Штабу

Вашингтон. — Тут появилася вістка про те, що голова Об'єднаних Шефів Штабу, генерал Максвелл Д. Тейлор, має відійти на пенсію восени, у вересні або жовтні. Очевидно, що це рішення Тейлора мусіло б бути схвалене секретарем оборони і Президентом. Ці поголоски базуються на таких фактах: 1) В серпні ген. Тейлор матиме 63 роки, він нездужає на бронхіт, а його праця вимагає денно 12 до 14 годин зайняття, що є для нього заважко; 2) Ген. Тейлор був вибранцем покійного президента Кеннеді, тепер новий Президент повинен мати нагоду вибрати собі на голову штабу згідно із своєю власною оцінкою; 3) Він займає теперішнє становище вже більше як два роки і вспів за той час здійснити той плян, який він проєктував тоді, коли займав теперішній пост. Можливо, що ген. Тейлор на просьбу Президента залишиться на своєму пості до цьогорічних виборів, і тоді в Пентагоні буде вільне дуже важливе становище, яке мусітиме обсадити нововибраний Президент.

Голова Республіканського Комітету заявляє, що Джансон „їздить на двох конях"

Трентон. — Голова Республіканського Крайового Комітету конгресмен Вілліям Я. Міллер сказав на прийнятті для призбирання фондів на виборчу акцію Республіканської партії, що президент Джансон в своїм зверненні про Стан Унії наобіцяв всім багато урядових дарунків і тому під час цьогорічної виборчої кампанії він мусітиме знов їздити на двох конях, як це було під час кампанії в 1960-му році. Тоді то, казав Міллер, президент Джансон, кандидуючи на становище віце-президента, обороняв демократичну виборчу плятформу, але коли він виступав як сенатор в стейті Тексас, тоді не згадував про об'єднання шкіл, про більшу централізацію влади в Білому Домі, про федеральну допомогу шкільництву, бо цього всього не бажали тоді тексаські демократи. Конгресмен Міллер казав: „Коли очі тексасців споглядали на Джансона, то він тоді займав інакше становище від того, яке обороняв, промовляючи в Ню Йорку або в Каліфорнії. Тепер на ньому спочивають очі всіх 50-ох стейтів, і важко буде Президентові одночасно виступати як ліберал і консерватист".

В АМЕРИЦІ

● **Професор хірургії** Ореґонського університету д-р Стенлі В. Джекоб повідомив про випробування хемічного ліку, який має лікувати від багатьох недуг: звичайної перестуди, до поборювання і досліджування недуги пістряка. Цей лік можна проковтувати, давати у формі іньєкцій, або ним натирати шкіру. Він заспокоює болі і має здібність входити до тканин та заносити туди інші ліки.

● **Президент Джансон** запросив до свого бюра коло 30-ох співробітників Білого Дому, які працювали ще за президента Ф. Д. Рузвелта, та хвалив покійного президента, і обороняв його проти тих критиків, які шукають тільки помилок. Президент Джансон закликав американців до акції, щоб допомогти людським істотам, де б вони це були. Джансон згадував Ф. Д. Рузвелта з приводу 82-их роковин покійного президента, які припадали на 30-го січня.

● **Ґубернатор Рокефеллер** при кінці тижня вів виборчу кампанію в Каліфорнії і здобув там несподівану популярність серед муринів та американських мексиканців, з якими він розмовляв по еспанськи. Також і фінансисти та промисловці прихильно ставилися до кандидатури нюйоркського ґубернатора.

● **Першого лютого** президент Джансон із дружиною був на весіллі панни Марти Міллер, яка вийшла заміж за Стюарта Філіпа Зосса, який працює в бюрі конґресмена Пола Дж. Роджерса і студіює право в університеті. Родина Міллерів — це приятелі Президента. Президент був на весіллі 15 мінут.

РАДОСЛАВ ЖУК ПРО АРХІТЕКТУРНЕ ОФОРМЛЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНҐТОНІ

Радослав Жук, архітект.

Як уже відомо з попередніх повідомлень про будову пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні та про підготову до величавого відкриття того пам'ятника в суботу 27-го червня ц. р., архітектурне оформлення цього пам'ятника доручено молодому, але вже одному з найвидатніших наших архітектів у Канаді, інженерові Радославові Жукові. З уваги на те, що справа поставлення пам'ятника входить у свою останню стадію, в якій архітект Р. Жук має найбільшу відповідальність, „Свобода" звернулася до нього з проханням, щоб він подав читачам бодай загальні інформації про цю важливу ділянку праці — архітектурне оформлення пам'ятника. Архітект Р. Жук, який найтісніше співпрацює з творцем пам'ятника, артистом-скульптором Леонідом Молодожанином та з контрактовими фірмами, які виконують працю згідно з встановленими плянами, подав такі вияснення:

Архітектурне оформлення пам'ятника не легко описати словами, бо суть архітектурного мистецтва це абстрактне відношення форм, яке можна тільки на місці самого архітектурного об'єкту зрозуміти і його значення відчути. Описати можна хіба тільки фізичні прикмети площі та композиційні принципи, які довели до остаточного вигляду комплексу пам'ятника.

Трикутна форма площі та її різнородне архітектурне оточення вимагали спеціяльного, несиметричного розміщення важливіших архітектурних елементів. Для кращого виду і відповідного південного освітлення пам'ятник находиться на вищій, домінуючій частині площі і приміщено його на обширній кам'яній терасі. На південь від нього є подібна, більша тераса з лавками і фонтаном, відгороджена малим живоплотом від рухливої вулиці П. З цієї тераси можна в тіні дерева і при плюскоті фонтану в спокою подивляти пам'ятник у всій його величі. Широкі монументальні сходи ведуть маєстично від цієї тераси до статуї Поета і таким чином в'яжуть обидві тераси в одну гармонійну цілість.

Всі частини архітектурної композиції розміщені так, щоб підкреслити важливість пам'ятника. Їх форми спрощені і їх кількість обмежена до мінімуму, щоб не відвертати уваги від нього. Головні елементи композиції (крім самого пам'ятника) це вже згадані дві прямокутні тераси і сходи, які їх в'яжуть. Інші, другорядні елементи — це низькі, виглядом прості фонтан, лавки і живопліт. Правильні геометричні форми всіх цих частин не тільки не конкурують з пам'ятником, але своєю простотою підкреслюють загально монументальний характер усього проєкту. Навіть кольори їх матеріялів спеціяльно спокійні, суворі. Всяким зайвим декоративним формам, різким кольорам, садженим квітам не місце в цій геометрично чистій, поважній композиції. Щоб оминути монотонности і сухого формалізму — звичайних у чисто симетричних композиціях — відношення статуї Поета до стіни з Прометеєм та відношення менших архітектурних елементів до себе є асиметричне, свобідне. Воно не тільки відповідає неправильній формі площі, але передовсім підкреслює свобідного, буйного духа Поета, так добре висловленого у статуї та різьбі Прометея. Ця напружена асиметрія, у сполуці з більш правильним відношенням обох терас і сходів, творить динамічний контрапункт, який в'яже всі елементи композиції в монументальну, зрівноважену цілість.

Арх. Радослав Жук

Д-р Осип Бойко обраний на голову Окружного Комітету Відділів УНСоюзу в Торонті

ЗАПЛЯНОВАНО СВЯТОЧНО ВІДМІТИТИ 70-ЛІТТЯ УНСОЮЗУ. СЕКРЕТАРІ ВІДДІЛІВ ЗОБОВ'ЯЗАЛИСЯ ПРИДБАТИ 730 НОВИХ ЧЛЕНІВ У 1964 РОЦІ

Торонто. — Останню суботу і неділю 1 і 2 лютого 1964 можна оправдано назвати союзовими днями Торонта. В суботу відбулися загальні збори Відділів УНСоюзу торонтської округи, а в неділю, загальні збори 432-го, найбільшого, Відділу Канади, секретарем якого є головний радний Богдан Зорич. Ці збори відбулися на початку ювілейного року 70-річчя УНСоюзу і проходили в ювілейному піднесеному настрою.

В окружних зборах взяли участь численні делегати з 19 Відділів округи, в тому з таких віддалених сторін, як Кіченер, Ґрінсбі, Кровленд, Лондон, Брентфорд, Ошава і інші. Не прислали делеґатів 4 Відділи з Форт Вільям, Вотерфорд, Ніяґара, Он Лейк і Гемилтон.

Окружні збори відкрив голова округи, Іван Мельник, а проводив ними обраний голова зборів, д-р Осип Бойко; секретарював інж. Іван Янішевський. Після прийняття протоколу управа здала звіт з діяльности, в якому підмічено пророблену працю та намічено нові завдання на ювілейний союзовий рік. Голова округи п. Мельник сконстатував зростаюче зацікавлення канадійської суспільности УНСоюзом та великі можливості, а водночас значне обтяження працею Окружного Комітету. В минулому році очолюваний ним Окружний Комітет одержав 51 лист

(Закінчення на сторінці 4)

Питсбурґ уже в найближчу неділю відзначить 70-річчя УНСоюзу

Питсбурґ. — Пенсилвенія була „колискою" Українського Народного Союзу 70 років тому й тепер вона також започаткує багато плянованих на цей рік врочистостей для відзначення цього ювілею. Відповідна ювілейна імпреза-бенкет з нагоди 70-річчя УНС відбудеться тут уже в найближчу неділю, 9-го лютого в готелі Пік-Рузвельта о год. 7-ій ввечері. Імпрезу - бенкет влаштовує Ювілейний Комітет УНС Західньої Пенсильвенії з головним радним Андрієм Джулою на чолі. Майстром церемонії на бенкеті буде відомий діяч, директор української радіопрограми інж. Михайло Комічак. Свою участь в бенкеті заповіли репрезентанти федерального, стейтового і міського урядів. Від УНСоюзу промовлятимуть головний контролер Іван Кокольський та ред. А. Драган. Комітет заповів, що програма імпрези передаватиметься через радіо для всієї околиці.

ЗМІНА ПОКОЛІНЬ У ПРОВОДІ УКРАЇНЦІВ У БРАЗИЛІЇ

Куритиба, Парана. (Мих. Килимний) — Тема „Зміна варти" для українських організацій у вільному світі вже не від сьогодні є актуальною і водночас болючою. Факт, що 20 років не маємо ми припливу нових сил з рідного краю та й сподіватися на це в ближчому часі не доводиться, всюди в нас слідний, всюди він дає себе знати й відчувати. Адже вічного на цьому світі нічого нема, все потребує зміни навіть тоді, коли йдеться про продовження чогось уже раніше задуманого і проваджуваного. Коротше кажучи, ті ж самі люди, просто в силу життєвих законів, не можуть без кінця та краю виконувати свої обов'язки, до яких взялися ще за молодих років.

Минають десятиліття, а там і значно більші реченці, відбувається фізичне прорідження рядів „старої гвардії", а ті з неї, що залишаються при житті, поступово переходять у відпочинковий стан. Люди є все-таки людьми, а не Феопсовими Пірамідами, що вистоюють віками та епохами. В нормальних умовах, одні відходять, інші, молодші, стають на їх місце, їх заступають. Інакше є в умовах відмінних, інакше сталося з нашою еміґрацією, коли припинився доплив її свіжих сил з батьківщини. Діти, онуки і правнуки еміґрантів народилися, виховувалися та вчилися не в певних українських умовах, в певній дійсності на Україні, а дуже далеко від усього того. Це, безумовно, відбилося на їхньому мисленні, психіці, зацікавлені, уподобаннях. Українське їм передавалося лише з розповідей батьків, з проповідей українських священиків у церквах та з недільних шкіл, якщо вони мали можливість їх відвідувати. Отож з Україною, взагалі з усім українським еміґрантів в'яже тільки їх українське походження та набутий ними від старшого покоління сантимент до свого народу, українського, до його визвольної боротьби.

За подібних умов, звичайно, дуже тяжко провести „зміну варти" в будь-яких українських організаціях, бо завжди виникає застереження, чи тоді не потерпить сама наша справа, сама ідея. Через те на відносну тему ми пишемо та говоримо дуже багато, однак, переважно з великою осторогою, часто з непевністю, загалом розглядаємо питання в проблематичному характері.

Та час не спить, ідучи належним йому кроком, дедалі все відчутніше вимагаючи від нас не тільки розмов та писань, але вже й конкретних дій, поступовань. Що так є, маємо сьогодні підтвердження з факту недавніх загальних зборів Хліборобсько-Освітнього Союзу в Бразилії, досить відомої нашої організації у вільному світі.

Хліборобсько-Освітній Союз у Бразилії існує понад 40 років. Його заснували давні українські еміґранти, спраґнені громадсько - політичної праці на рідній ниві. Як і всі подібні наші організації на американському континенті, Союз діяв у двох напрямках — чим міг, допомагав загальним українським визвольним змаганням та дбав за збереження й краще влаштування українського громадянства в Бразилії. Підтримував він акції українських політичних центрів в Европі, популяризував українську справу на бразилійському терені, збирав кошти на українські потреби в світі (на ОУН, УНРаду, побудову Храму Св. Симона в Парижі тощо). Серед нашого громадянства в Бразилії Союз провадив культурно-освітню, виховавчу та політичну працю, влаштовував національні академії, створював українські школи, дбав за розвиток українських хорових, драматичних та танцювальних гуртків, одночасно займаючись хліборобськими справами та взагалі кращим загосподарюванням наших людей. З роками, зі зростом числа виборців серед нашої громади, Союз також брав діяльну участь в усіх бразилійських державних виборах, починаючи від місцевих, через

(Закінчення на стор. 4)

Террі МекДермот здобув першу золоту медалю для ЗДА на Олімпіяді в Австрії

Товариші з американської олімпійської репрезентації врадувано несуть на руках Террі МекДермота, 23-річного переможця швидкої їзди на леді на 500 м. Своїм рекордовим осягом 40.1 секунди МекДермот переміг совєтського чемпіона Євгенія Гришина і здобув першу золоту медалю для збірної ЗДА на Дев'ятих Зимових Олімпійських Іґрищах.

Інсбрук, 4 лютого. — Першу золоту медалю для ЗДА у Дев'ятих Зимових Олімпійських Іґрищах здобув для ЗДА 23-річний фризієр з Ессексвіл, Міш., Террі МекДермот. Він встановив новий олімпійський рекорд у швидкій їзді на льоді на 500 метрів часом 40.1 секунди. Дотеперішній рекорд держав совєтський совгар Євгеній Ґрішін (40.2 сек.), який здобув у цій конкуренції золоті медалі на Олімпійських Іґрищах в 1956 і 1960 роках, та готовився повторити цей успіх цього року в Інсбруку. Після невдач американських репрезентантів в других зимових спортах у шести попередніх днях Іґрищ осяг МекДермота закінчив побоювання американців, що вони не здобудуть в цих Іґрищах золотої медалі. Цей новий олімпійський рекорд і золоту медалю здобув МекДермот на позичених совгах від свого тренера. Репрезентанти ЗДА мають ще надії на здобуття медалі в конкуренції штучної штучної їзди на совгах чоловіків. Ці змагання будуть закінчені в четвер. Молодий чотирнадцятилітний американець Скат Е. Аллен у точкуванні дотеперішніх змагань держиться на четвертому місці. В загальних підсумках Совєтський Союз здобув досі 19 медаль: сім золотих, вісім срібних і чотири бронзові. За ним ідуть в показнику: Франція (3 золоті і 3 срібні), Фінляндія (3 золоті, 1 срібна, 1 бронзова) і Німеччина (2 золоті, 3 срібні, 3 бронзові). ЗДА мають досі три медалі: золоту, срібну і бронзову.

АМЕРИКА ПЕРЕВОДИТЬ ЧАСТИННУ ЕВАКУАЦІЮ СВОЇХ ГРОМАДЯН ІЗ КИПРУ

Нікозія. — Американський амбасадор на Кипрі Фразер Вілкінс розпорядив у вівторок 4 лютого ц. р. евакуацію жінок і дітей американських громадян, що перебувають на Кипрі, головно державних урядовців, і тих всіх, що хочуть покинути той острів. Сталося це після того, як перед будинком амбасади вибухли в короткій відстані часу дві сильні бомби. Вони нікого не вбили ні не поранили, але сильно пошкодили три кімнати в амбасаді. Третя бомба вибухла трохи згодом в автомобілі, що мав британський прапорець і стояв недалеко будинку високого комісаря Британії. Американський амбасадор зголосив гострий протест у президента Кипру архиєпископа Макаріоса проти бомбового атентату на амбасаду та заявив йому, що він евакуює американських жінок і дітей, бо не має довір'я до вартости кипрсько-грецької поліційної охорони. На Кипрі живе к. 1.700 американців. Від середи 12 ц. м. приземлюються на Кипрі американські літаки й забирають тих, які бажають відлетіти. Припинено теж діяльність Інформаційної агенції і американських допомогових місій. Президент Макаріос гостро наатаврував бомбовий атентат, звернений проти американської амбасади, назвавши його авторів „ворогами не Америки, а Кипру", проте кипрсько - грецькі власті раніше нічого не робили, щоб протидіяти антиамериканській кампанії кипрсько-грецьких максималістів, які закидали Америці, ніби вона бере в оборону турецьких „ворохобників", — себто насправді турецьку меншину на Кипрі, яка бореться за свої права і не хоче підлягати диктатурі грецької більшости. Кипрсько - грецький президент Макаріос був насправжнім спричинником кривавих заворушень в грудні минулого року, що вибухли між турками і греками, в реакції на зголошення Макаріосом таких змін до кипрської конституції, які позбавили б тамошніх турків тих привілеїв, що їх вони дістали в міжнародному договорі, що встановив був кипрську незалежну державу. В минулий вівторок Макаріос відповів на американсько - британський проєкт щодо вислання на Кипр 10.000-го корпусу, зложеного з військових частин кількох членських країн НАТО. Макаріос в принципі не відкидає тієї ідеї, але хоче, щоб та військова місія підлягала Об'єднаним Націям та щоб у тому корпусі ні було турецького війська, як також, щоб кипрсько - грецький уряд зберіг надалі суверенні права на Кипрі. За Лондонським договором, що 19 лютого 1959 року покликав був до життя кипрську державу у висліді компромісу між Грецією, Туреччиною, Британією і обома національними групами кипрського населення, Греція втримує на Кипрі 950 вояків, а Туреччина 650. Британія має там дві свої бази з кругло 5.000 вояків і моряків. У тому міжнародному війську турки і греки зберігали б признане їм Лондонським договором число вояків. Кипрські греки бояться, щоб під охороною турецького війська не переводилось таке переселювання турецького населення, яке стало б підставою для поділу Кипру на грецьку й турецьку частини, або, щоб Туреччина на провела райтом свого великого військового десанту на Кипрі. Наради у Лондоні в усіх цих справах продовжуються.

Китайські комуністи закидають Москві „змову" з ЗДА

Гонґ Конґ. — Китайські комуністи продовжують вести атаки проти російських комуністів та персонально проти Нікіти Хрущова. В керівних комуно - китайських часописах, ідеологічному журналі „Гунг Чі" і в офіційному партійному органі, щоденнику „Єнмінг Їг Пао", появилася нова велика стаття з найгострішим таврюванням большевицького нібито „ревізіонізму", як суперечного з навчанням Маркса й Леніна. Конкретно Хрущову закидається, що своєю політикою „співіснування" він породжує враження, наче б між ЗДА та СССР панувала „приязнь", на базі якої ті дві держави мають володіти у світі. „Це абсолютно недопускальна річ — пишеться у тій статті — щоб ворогів трактувати, як приятелів, а приятелів, як ворогів та щоб в'язати себе з американськими імперіялістами, реакціонерами з різних країн та з ренегатською клікою Тіта проти братніх країн і всіх революційних народів в оманній надії на володіння у світі на базі спілки Америки й Совєтського Союзу". Західні коментатори вважають, що китайські комуністи, приготовляючи розрив з Москвою хочуть створити враження в азійсько - африканських народів, що не вони а большевики є винуватцями того розколу. Припускають, що Хрущов скличе внедовзі нове збіговище комуністичних вожаків до Москви, щоб „засудити" китайських комуністів. Він хотів зробити це ще осінню минулого року, але комуністи з різних европейських країн, головно з Польщі й Італії, переконали його, що такий з'їзд довів би до розколу, що відбився б на відносинах в їхніх партіях.

У СВІТІ

● **У Москві** засудили на смерть і розстріляли Владиміра Йонесьяна, 26-річного актора, який, подаючи себе за службовика в газівні, входив до помешкань, вбивав і грабував. Йому доказали вбивство трьох юнаків і двох жінок. Його колишню приятельку, якій він помагав пограбованими грішми, засуджено на 10 років в'язниці.

● **Мадярський міністер оборони**, ген. Ляйош Ціне́ґе, заперечив вісткам, що появились за кордоном і створили серед мадярів оманну надію, наче б совєтські війська мали відійти геть з Мадярщини. Мадярський генерал пояснив цю фальшиву вістку фактом, що деякі совєтські частини дійсно від'їздили, але на їх місце приїздили інші.

● **У столиці Південного В'єтнаму** Сайґоні заалярмовано американських вояків, що на вікні недалекого шинку лежить підозріла пачка. Коли один з американських вояків взяв ту пачку в руки, вона вибухла, вбиваючи його та ранючи ще п'ятьох інших американців, із них одного дуже важко.

● **Совєтська преса** відзначила в минулому тижні 40-ві роковини визнання большевицького режиму Британією. З цього приводу вона помістила широке інтерв'ю з британським прем'єром Алек Даґласом Гюмом, який закликав до закінчення існуючої холодної війни.

● **Західньо - німецький міністер** закордонних справ д-р Гергард Шредер виїхав на 4 тижні на ферії до Швайцарії, не хвилюючись кампанією, яку повели проти нього у пресі і на терені парляменту звеличники тісної співпраці Західньої Німеччини з Францією, а не з ЗДА і Британією, як це поручають новий канцлер Людвіґ Ерґард і міністер Шредер. Тому, що за тією кампанією стоїть кол. канцлер Аденауер, дармащо він раніше протеґував був Шредера і призначив його на міністра, — не виключають, що Шредера, „для святого спокою", таки можуть виключити з уряду.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Із Землі на Місяць

8-го жовтня 1957-го року, коли Совєти випустили в орбіту довкола Землі свого першого „Спутніка", вони „здивували тим своїм осягом світ, а в З'єднаних Державах породили почуття збентеження і засоромлення. Це почуття поглибилося, коли 3-го листопада того ж року большевики випустили свого „Спутніка ІІ" із собочкою „Лайка". Той перший совєтський сателіт важив 186 фунти, а вага наступного становила вже 1 120 фунтів. У Конгресі й американській пресі поведено гостру критику державної верхівки, яка знехтувала важливість німецького воєнного винаходу керованих ракет для військових та наукових цілей і таким чином уможливила большевикам стати першими в розвитку модерної ракетної зброї. Під натиском публічної опінії приспішено програму дослідів космічного обширу. 31-го січня 1958-го року вислано з Кейп Канавералу — переназваного тепер на Кейп Кеннеді — першого американського штучного сателіта, — „Експлорера І" - „Дослідника". Хоч той сателіт важив тільки 38.8 фунта і мав 80 цалів довжини, і хоч большевики кепкували, що це — американська „помаранча" в порівнянні із совєтською „автомашиною", Америка заманіфестувала тим актом, що вона прийняла совєтський виклик.

Від того часу почалися дійсні перегони у розвитку ракетної техніки і в будуванні таких „космічних кораблів", які були б придатні до якнайширшого обслідування космосу. А втім, Совєти завжди переважали Америку своїм „бустером", підштовхувачем, що мав змогу висилати куди важчі керовані ракети із куди більшими кабінами. Аж ось минулого тижня, 29-го січня цього року, ситуація раптом змінилася. Висланий на Місяць „Рейнджер VI" — „Бурлака" — важив — разом із ракетою „Сатурн", погінними матеріялами і кабіною з приладами — 37 000 фунтів, коли найбільший, вистрелений до цього часу Совєтами „космічний корабель" важив тільки 14 292 фунти. Маючи 164 стопи висоти, цей колос був вищий за Статую Свободи, яка має 151 стопу. Це вже не „помаранча" і не „автомашина", а 16-поверховий будинок. Його місією було перелетіти впродовж 66 годин простір 230 000 миль, який ділить Землю від Місяця, в останніх 15 хвилинах свого лету зробити понад 2 000 фотознімок поверхні Місяця і переслати їх на Землю 6-ма своїми телевізійними „надавчими стаціями". „Рейнджер VI" складався із 200 000 частин. Тільки найкращі фахівці можуть в них орієнтуватися.

Першу частину своєї місії „Рейнджер VI" виконав блискуче. Він летів визначеним шляхом, з передбаченою швидкістю від 6 401 до 16 700 миль на годину і в точно визначене на Місяці місце вдарив у неділю вранці. На жаль — він завів, коли йдеться про фотознімки. Ні один із згаданих телевізійних надавчих апаратів не діяв. Це була вже шоста подібна невдача американських штучних сателітів. Проте, вона не зневірює Адміністрації Крайової Аеронавтики і Космосу (НАСА), яка послідовно буде далі здійснювати свою програму. Ця програма передбачає удосконалення ракети Сатурн, при чому Сатурн V має буди в п'ять разів сильніший, як був Сатурн І, випущений минулого тижня. Сатурн ІІ вилетить в найближчих тижнях. Кожна така ракета коштує коло $60 000 000. Керівник НАСА д-р Вернер Бравн заповідає вистрелення Сатурна V на рік 1966, а під кінець цього десятиріччя, на рік 1969 чи 1970 — вислання першого американця на Місяць.

Ні одна велика річ не постає без численних попередніх невдач. У демократичній системі їх не приховують так, як це роблять комуністичні володарі. Ці невдачі сприймаються тут, як річ природна, зрозуміла. Осяги Америки в ракетній технології за останніх сім років такі велетенські, що не може бути сумнівів щодо остаточного успіху.

Нова атака Пейпінґу

Полеміка між Москвою і Пейпінґом, що на якийсь час була припинилась, розгорілась з новою силою. Совєтська пропаґанда безупину засуджує комунокитайських „розкольників" і „догматиків". Не залишається винним у відношенні до Москви і Пейпінґ. Свого вершка досягли напади комунокитайців у сьомій редакційній статті ідеологічного журналу „Гонґ Чі", в якій Хрущова і його соратників визначено, як найгірших в історії комуністичного руху „ревізіоністів" і „розкольників".

Дочекався Нікіта Хрущов у цій статті не тільки крайнє образливих та дискримінаційних в комуністичній термінології епітетів і визначень, але навіть погрози, яку сам висловив колись був на адресу З'єднаних Держав Америки, мовляв, незабаром буде похований також і сам Хрущов разом із своїми прихильниками в КПСС й інших комуністичних партіях.

Стверджуючи, що комуністичний рух у світі стоїть сьогодні в обличчі небувалої досі загрози розламу на два ідеологічні бльоки, провідники китайської компартії назвали Хрущова і його кліку головними спричинниками цієї загрози, куди більш небезпечними ворогами комуністичної єдности, як ними були Троцький і троцькісти чи теперішній юґославський „ревізіоніст" Броз Тіто. Їх „ренеґатську" ролю в комуністичному русі перейняв, як твердить „Гонґ Чі", Хрущов, людина з „феодальною психологією", яка трактує „братні комуністичні партії" просто як „пішаків на дипломатичній шахівниці", яка вчора говорила те, а завтра говоритиме інше, і яка примушує „братні компартії" танцювати під свою дудку. Зокрема засуджено в редакційній статті „Гонґ Чі" зловживання Москвою марксизму - ленінізму й іґнорування нею принципу одностайности в рішеннях організованого комуністичного руху.

Цей останній виступ Пейпінґу проти Хрущова, зокрема виразно висловлену в ньому відмову комунокитайців визнавати першість Москви в комуністичному русі, розцінюють політичні обсерватори, як заповідження формального розриву між Пейпінґом і Москвою і як бажання Пейпінґу створити окремий комуністичний бльок. Практичні заходи для цього Пейпінґ започаткував і систематично реалізує протягом останніх місяців, приєднуючи на свою сторону більшість комуністичних партій Азії і творячи прихильні для себе фракції майже в усіх комуністичних партіях світу.

Загострення конфлікту між Пейпінґом і Москвою і намагання Пейпінґу створити окремий комуністичний бльок під своїм керівництвом доводили б, що ідеологічні суперечності переходять уже в організаційну ділянку. Проте, всі ці факти ще не доказують, що в реалізації цілей міжнародного комунізму є якісь розбіжності. Дійсний стан речей з'ясував виразно й конкретно комунокитайський прем'єр Чу Ен-лай у своєму останньому інтерв'ю, переданому 3-го лютого через пейпінґське радіо. „Не зважаючи на біжучий спір, — заявив Чу Ен-лай, — Китай і Совєтський Союз не виступлять ніколи розрізнено, навіть у випадку якоїсь світової кризи. Що б і коли не сталося, братні китайський і совєтський народи стоятимуть пліч-о-пліч у кожній бурі, що зніметься на світовій арені".

Визначаючи все це, як „об'єктивний і не заперечений ніким і ніколи факт", Чу Ен-лай з'ясував дійсний стан справ згідно з усіма тенденціями комуністичного руху. Не зважаючи на всі розбіжності в принципах і навіть на формальні розлами, міжнародний комунізм був і буде солідарний і одностайний у здійсненні своєї кінцевої мети, що нею є світова революція і встановлення комуністичного ладу в усьому світі. До цього змагають і від цього не відмовляться ніколи ні Пейпінґ, ні Москва.

Проф. д-р Юрій Шумовський

ЗАХОДИ УККА В ОН

Український Конґресовий Комітет Америки віддавна нав'язав контакти в національному, політичному та культурному відношенні з багатьма представниками держав, що належать до організації Об'єднаних Націй.

Українці Америки цікавляться політикою, економікою і культурним проґресом усіх народів світу, а зокрема країн, які отримали недавно свободу і незалежність після довголітнього поневолення. Такими молодими державами є передусім країни Африки, Океанії та Близького й Далекого Сходу.

Наприкінці минулого року УККА влаштував першу зустріч українців з представниками Африканського континенту та Близького Сходу в приміщенні Українського Інституту Америки з нагоди виставки праць українських мистців. Запрошено на цю зустріч майже всіх делеґатів держав Африки, репрезентованих в організації ОН, але, на жаль, з'явилося їх не багато. Причинами цього були — цілоденна злива, а також призначені на той день прийняття в амбасадах Канади і Німеччини.

Кільканадцять представників новопосталих держав, з них кілька амбасадорів і міністрів, що були на зустрічі справили приємне враження і дали можливість українцям поділитись з ними актуальними думками. Також виявлена українцями гостинність, очевидно, надовго залишиться в пам'яті державних мужів Африки та Близького Сходу.

Після концерту і короткої, але змістовної промови проф. Л. Добрянського, як голови УККА, гостей почастовано при буфеті українськими стравами, які їм дуже сподобались. Представники українського громадянства Америки, а передусім жіноцтво, сердечно заопікувались ними, і залишили вони приміщення Інституту аж о 11 год. вечора. Прощаючись із господарями, гості щиро дякували за тепле прийняття.

Представник Лібії, д-р Бен Савд, сказав на прощання:

„Я надзвичайно радий, що мав нагоду побути серед вас, українців Америки. Концерт вашого хору „Думка" та виступ вашої оперової співачки пані М. Кобрин - Кокольської, як і інші концертові точки, мені дуже сподобались. Мені було також дуже приємно запізнатися з творами українських мистців. Багато з їх картин, представлених на виставці, мають високу мистецьку вартість. Сподобались мені й ручні декоративні роботи, виставлені крамницею „Арка" Тож прошу вас не забути мене, коли будете влаштовувати ще раз свою культурно - національну імпрезу".

У зв'язку з тим, що на зустріч запрошено було представників африканських держав, які говорять французькою мовою, ними заопікувались ті наші українці, які цією мовою володіють: д-р Кальба, інж. Осадца та його доня Оксана, пані д-р Падох, панство Полтави, проф. Ю. Шумовський . . .

Треба об'єктивно ствердити, що ця перша такого роду зустріч, хоч на неї не з'явилась більшість запрошених, була великим кроком у нав'язуванні контактів поміж українцями Америки, зокрема проводу УККА, і представниками народів, що недавно отримали волю і незалежність.

Як довідуємося, делеґати Лібії, Слонового Береґа, Мавританії, Уґанди та інших африканських країн розповіли пізніше своїм колеґам в ОН про свої враження з прийняття, і вони запевняли, що наступного разу не змарнують нагоди.

УККА продовжує підтримувати близький контакт з поодинокими делеґатами ОН і в такий спосіб наша преса, наукові інституції та політичні кола завжди з перших джерел довідуються про світові події. На Різдвяні свята представники різних держав надсилають до УККА святочні поздоровлення і побажання. На особливу увагу з-посеред них заслуговують поздоровлення, надіслані амбасадором Америки Стівенсоном, амбасадором Франції, Еспанії, Філіппін, Кипру, Чаду, Лібії, Бразилії, Національного Китаю, Судану, Слонового Береґа, Тоґо, Центральної Африки, Конґо, Мавританії, Ель Сальвадору і ін.

Публіковані в ОН матеріяли, що мають наукове і політичне значення, наш представник і кореспондент старанно збирає і вони стають доброю базою для студій міжнародного характеру. З цих матеріялів уже створено окремий відділ в бібліотеці Наукового Т-ва ім. Шевченка в Ню Йорку.

НЕ ЩАСТИТЬ З МІНІСТРАМИ

Мюнхен. — 12 років тиранії Гітлера залишили глибокий слід у німецькому народі. Німецька Федеративна Республіка й досі відчуває політичну „травму" і наслідком цього виникають різні несподіванки в громадському житті країни. Відомо, що Гітлерова партія мала коло 12 000 000 членів. Були в тій партії фанатики нацизму, але було немало й таких, що пристали до неї задля кар'єри, „задля лакімства нещасного" або щоб уникнути переслідувань.

Після поразки Німеччини у війні, коли прийшла „денацифікація" колишніх членів партії, то їх розділено на різні категорії: злочинних, мало обтяжених і „поплентачів". Злочинних судили і карали тюрмою, мало обтяжені платили кару, поплентачів звільняли, даючи посвідку про „денацифікацію". Денацифікованим привертали громадянські права, і багато з них відновили свою діяльність у державному апараті.

З-поміж денацифікованих осіб є особи на високих становищах, як посли до парляменту, високі урядовці і навіть міністри. Так, у колишнього канцлера Аденауера на пості державного секретаря був Гльобке, що за Гітлера переводив кодифікацію законів, скерованих проти жидів. В уряді Аденауера шість років становище міністра для вигнаних із Сходу німців займав Оберлендер, що був свого часу активним членом Гітлерової партії. Він мусів піти із посади міністра, але залишився членом парляменту в Бонні.

Цими днями виявилося, що новий міністер для вигнанців в уряді Ергарда, Крюґер, має „темне місце" в своїй минувшині. Крюґер — правник — за другої світової війни належав до німецького надзвичайного суду в Хойніцах, у Польщі. Ці Гітлерові суди являли собою приблизно те саме, що й комуністична ЧеКа. Кара смерти була там звичайним присудом.

Про „темне місце" в біографії Крюґера довідалися в Західній Німеччині із Східнього Берліну, де зберігається архів гітлерівської партії, з характеристикою діяльности кожного партійця. Комуністична партія Східної Німеччини використовує цей архів при всякій нагоді, щоб скомпромітувати тих політиків Федеральної Республіки, які в минулому були нацистами. Звичайно комуністичні „дослідники" архіву не займають колишніх „поплентачів", а полюють тільки на „великих риб".

Тож поки Крюґер був послом до боннського парляменту від Вільної Демократичної Партії, — Східній Берлін мовчав. Заговорив він тоді, коли Крюґера призначили міністром в уряді нового канцлера — Ергарда. Із східнього Берліну прислано фотокопії документів, з яких видно, що Крюґер був членом Надзвичайного Суду в Хойніцах і засуджував польських патріотів на страту. Крюґер, який раніше рішуче заперечував твердження про свою участь в репресіях супроти польської людности, мусів цими днями признатися, що „пам'ять його зрадила". До остаточного вияснення цієї справи він перестав виконувати обов'язки міністра.

Поведінку людей, що були активними нацистами, але після упадку гітлерівського режиму хочуть грати ролю в демократичному суспільстві, можна різно пояснювати: кар'єризмом, психологічною заблуканістю (чоловік хоче забути своє минуле і переконує себе, що він не має „чорних плям"); надією, що там, в архівах східнього Берліну, його ім'я випало з картотеки. І так людина „з маслом на голові" виходить на сонце . . .

Але „Катони моральности" в комуністичному Берліні даремно тішаться, бо ця їх гра показує тільки, що вони не заінтересовані у виявленні гітлерівських активістів у Західній Німеччині, а „стріляють із-за вугла", щоб пошкодити своєю пропаґандою урядові в Бонні. Звичайно, Ульбріхт і його товариство про своїх колишніх нацистів, що займають тепер високі посади в Совєтській Німеччині, мовчать. Ця двоєдушність кожному очевидна.

П. А.

БУРШТИН

Течуть із сосон золотисті
смоли,
Як сльози й кров, і соки,
і снага.
Здається, їх ніколи вже,
ніколи
Не обігріє сонпина юга.
Лежать у морі, на
глибокім дні
І сяють бурштином в
самотині.

Його століттями шукають
люди,
Шліфують, точать,
прикрашають груди,
Він оживає, світить як
пожар,
Той згусток сонця, той
коштовний дар.

Отак і ти, моя могутня мово.
Моя розрадо, вогне мій
в снігу,
Живеш, дзвениш і сяєш
пурпурово,
Ввібравши кров, і соки
і снагу,
Крізь погляди байдужі
і холодні,
З людських глибин,
Як той бурштин, з безодні
Зринаєш і долаєш злу югу!

АНДРІЙ МАЛИШКО

Михайло Прокопів

ПО 56 РОКАХ — НА УКРАЇНІ

(І)

Мої, друковані на сторінках „Свободи" в чч. 160-174 від 23-го серпня до 13-го вересня 1963-го року, спогади з подорожі по Україні я хотів би доповнити ще кількома згадками при зустрічі з односільчанами та про спробу відвідати рідне село, як також споминок про відвідини могили Тараса Шевченка в Каневі і деякими моментами перебування в Києві.

У рідні села нас не пустили

Прибувши до Львова, я і багато інших туристів із моєї групи старалися про дозвіл відвідати наші рідні села, щоб побачитися там з нашими рідними. Не зважаючи на всі наші старання, такого дозволу нам не дали. Дозволили тільки повідомити наші родини в селах поблизу Львова, що ми є у Львові і що вони можуть тут із нами зустрітися. Причину заборони для туристів відвідівати їхні рідні села тяжко було збагнути. По тих же селах немає ані якихось важливих воєнних споруд чи промислових закладів, ані вони не належать до забороненої для відвідування зони. Очевидно, совєтська влада не хоче, щоб гості із-за кордону подивилися власними очима, як насправді виглядає життя по тих розхвалюваних колгоспах.

На другий день нашого перебування у Львові приїхали мої рідні й одно сільчани, щоб побачити мене і забрати з собою туди, де я народився, провів хлоп'ячі роки і звідки виїхав 56 років тому. Зустрівшись зі мною, вони плакали з радости, а я плакав з болю, побачивши їх передчасно постарілих і злиденно зодягнутих. Вони також були дуже розчаровані тим, що мені заборонено відвідати рідне село.

Не зважаючи на всі заборони, я вирішив таки відбути поїздку по підльвівських селах і спробувати дістатися до рідного села без дозволу.

На другий день після зустрічі з родиною і односільчанами, я вийшов з готелю на вулицю, підійшов до таксі та спитав шофера, чи він не повіз би мене тими околицями, де я колись ходив. Молодий шофер - росіянин радо погодився, сказав „харащо, садісь!" і я, заплативши наперед, виїхав з ним Личаківською вулицею в напрямі на Винники. Уздовж шляху, від Личаківської рогачки до Винник, по обох боках побудовані хатки простої конструкції, по дві-три кімнати, без каналізації й інших вигід. Дуже мало коло них грядок із квітами. Але й ці хатки виглядали ще дуже добре проти занедбаних і злиденних хат по селах, що ними ми проїжджали.

По дорозі минули ми села Підберізці, Острів, Чижиків. Всюди багато напіврозвалених хат, і загальне враження було таке, що проїжджаємо якимсь понурим цвинтарищем. Те, що я бачив по дорозі, дало мені картину того, що я мав побачити в рідному селі.

В ньому мені так і не довелося побувати, бо шофер не хотів так далеко їхати. Замість того я заїхав до одного з підльвівських сіл, де живе родина одного із моїх знайомих в Америці, який просив мене відвідати її, якщо буде нагода. Скориставшись таки з нагоди, я заїхав до тієї родини. Ті люди не були приготовані на мій приїзд і я мусів чекати, поки вони поприходять з колгоспу. Часу на розмови було не багато, бо шофер наглив. Все ж таки широко пропаґованих достатків і добробуту я в тому селі не побачив. Хати, вкриті соломою, позападалися в землю. В іншому селі селяни хотіли були мене погостити, але не мали чим.

Дивлячись на „щасливих" колгоспників, на їх злиденне життя, я пригадав собі свою молодість ще за австрійських часів, боротьбу за українську мову і політичні права, участь українських селян у виборах, селянські страйки та ін. Зокрема вражала мене у відвідуваних селах беззахисність старих людей, позбавлених, всупереч усьому тому, що виписують нюйоркські „проґресисти", старечої пенсії, опіки і підтримки. Кого із старих людей я не питав по селах, усі вони заявляли, що ніякої пенсії не одержують.

Така ситуація по наших селах в той час, як совєтська і „проґресивна" закордонна пропаґанда розписується, що селяни і робітники почувають себе в умовах будови комунізму так, ніби вдруге народились.

У зв'язку з цим хотів би я запитати наших „товаришів" доробкевичів, що живуть в ЗДА у власних домах, їздять автами і гарно зодягаються, чи не бажали б вони перейти на „радісне і щасливе життя" українських колгоспників? Чи не хотіли б вони хоч день пожити в таких злиденних приміщеннях, як ті, що в них живе більшість робітників і колгоспників на Україні? Чи вони, власники автомобілів, не хотіли б походити пішки так, як ходять десятки кілометрів колгоспники, несучи на плечах овочі, щоб продати їх у Львові і заробити якусь копійку на одяг чи взуття?

Ось що оповідав нам один селянин: „Колись мали ми комори, і в них була всяка всячина, а тепер нема в нас комор та й нема що в них тримати. Працюємо по колгоспах — одне кіло збіжжя і 40 копійок виплачують нам за трудодень". — „Я виробила 200 трудоднів, — сказала одна жінка, — і заробила два корці збіжжя".

Під час поїздки по підльвівських селах я збагнув усю „правдивість" того, що говорив нам у Львові співробітник часопису „Вісті з України", якийсь Юрій Волощук. „Голубіють озера, — розповідав він, — в задумі стоять ліси і ланам немає кінця. Артільна земля дає працю і забезпечує достаток усім, хто хоче докласти до неї своїх рук. Хати неначе писанки. Не видно халуп, критих соломою. Натомість всюди гарні будинки, криті шифером, бляхою, черепицею. Так змінила своє обличчя наша рідна земля".

Пригадавши все те, що говорив той Волощук, я й інші туристи зрозуміли, чому нам не дозволили поїхати до рідних сіл. Щоб не переконалися ми на власні очі, що всі такі славословія про „щастя українських селян" під совєтською владою — одна суцільна брехня.

Алла Коссовська

ГІРСЬКИЙ ВОВК

(Повість)

(1)

РОЗДІЛ І
ПОДОРОЖНІ

— Боже, Боже, яка мізерна людина перед лицем природи! — схвильовано вигукнула Тай, коли „лінійка" з трьома подорожніми в'їхала у міжгір'я і мальовничі нагромадження скель щільно присунулися з обох боків до вузької кам'янистої дороги.

Тай закинула голову назад і дивилася вгору своїми великими, вогкими від зворушення, карими очима, наче хотіла навіки запам'ятати, увібрати в себе цю картину невимовної краси.

Дорога звивалася під велетенською скелястою стіною, яка нависла над нею, загрожуючи розчавити зухвалих комах, що насмілилися порушити своєю появою її споконвічний спокій. А з другого боку білим шумовинням гуркотіла ріка, сповнюючи лунким гомоном усе міжгір'я.

Темнозелений килим соснового лісу вкрив провалля, приховуючи гострі кути скелястих уламків. Здавалося, велетні тішилися колись тут своєю снагою, вергали скелі, розбиваючи одну об одну, а потім, знудившись, так і покинули лежати їх у хаотичному неладі.

Так, все це прекрасне, — задумливо ствердив Андрій, — але чого ж ти плачеш? — і він ніжно пригорнув до себе молоденьку дружину.

— Це справді прекрасне, це виходить за рямці звичайно прекрасного, того, що ми називаємо прекрасним в нашому повсякденному житті. Ми надто часто вживаємо цього слова, а тому воно вже втратило свою силу. А це . . . це . . . надзвичайне! Воно аж пригнічує своєю ґрандіозністю.

Тай зібрала пучками вологу з кутиків очей і розгублено усміхнулась.

Андрій обернувся до старого візника - татарина:

— А де ж ваші абреки, діду, що ви нас ними лякали? Ось уже ми і в міжгір'я в'їхали, а нікого не зустріли.

— Слава Аллаху, що не зустріли, — сказав дід, з трудом вимовляючи чужі слова. А ось з тиждень тому розіп'яли тут одного комуніста на дереві, а другому живіт розпанахали кинджалами . . . А ти не комуніст? — і старий глянув на Андрія з-під кошлатих, сивих брів, гострим, молодим поглядом.

— Ні, діду, — стримано відповів Андрій.

— То ж то! — заспокоєно промимрив старий, смикаючи віжки.

— Не любить він комуністів, — шепнула Андрієві Тай.

— Що й казати, шкода народу. Забрали все, повиганяли з хат, а тепер: абрек. Абреки — розбійники, а це — чесні люди, вони нікого не чіпають, тільки комуністів б'ють. — Дід посмоктав згаслу люльку і замовк.

— А багато їх? — спитав Андрій.

— А хто їх знає, я не рахував, — старий, видимо, хотів скінчити розмову.

— Де ж вони ховаються? — не вгавала Тай. — У горах?

— Ні, в горах абреків нема, вони на плоскості*, в кукурудзі.

І тут пригадалось Андрієві,

* Плоскость: так називають в Північній Осетії рівнину перед горами.

що, коли вони проїздили повз широкі лани кукурудзи, яка вигналася понад людський ріст, старий час від часу якось особливо посвистував.

— „Е-е, та він знає більше, як удає!" — подумав Андрій.

Але довідатися більше не пощастило, бо старий замовк безнадійно.

— Ну, а сонечко вже підбилося ген-ген височенько. Вже і з'їлося б щось і випилося! — весело сказав Андрій. — Що там наша господиня думає з цього приводу?

— Кому що, а курці просо, — усміхнулась Тай. — І не сором тобі — така краса навколо, а ти — їсти!

Проте, вона жваво заходилась порядкувати, витягши кошика з їжею і розклавши рушника на линійці. Сулію кахетинського вина Андрій обережно витяг з соломи.

— Може зупините, діду, поснідаємо?

— Е, ні, спинятись не можна, бо путь ще довга, не доїдемо до ночі. Снідайте так . . .

— Ну, а ви?

— Та й я так, що дасте, то й з'їм.

Гніда дідова конячина йшла повільно, помахуючи хвостом, линійку часом струшувало, коли колесо наїздило на камінь, і тоді молоді зуби цокали об вінця склянок, а темночервона рідина текла по пальцях.

— За твоє здоров'я, Андрійку!

— За твоє, кохана!

Знехтувавши закон Аллаха, старий татарин теж дозволив собі вихилити склянку кахетинського і помітно повеселішав.

— Чи часто вам доводиться їздити цією дорогою, діду? — запитав Андрій, з хрускотом надкусуючи свіжого огірка.

— Та не дуже. Більше Воєнно - Грузинською*. Там великий рух, а тут глухо, бояться люди.

* Воєнно - Грузинська дорога сполучає Владикавказ із Тбілісі.

— А мені й подобається, що глухо, — зауважила Тай. — Не люблю я Воєнно - Грузинської. На кожному кроці „Пронеси, Господи"**. І народу - народу! Як у Харкові на Сумській. Он тій горі, що ми проїхали, далеко більше пасує назва „Пронеси, Господи", — і Тай показала рукою на ніби зрізану вгорі скелю, що височіла над прірвою по той бік сердитої річки.

— З цієї скелі кинулася дівчина, — сказав татарин.

— Коли, діду, як!? — очі Тай засвітилися цікавістю.

— Та вже давненько, я ще хлопцем був.

— Розкажіть діду! — попросила Тай.

— Тоді тут під горою аул*** був. Он і тепер ще видно зруйновані саклі, — і

** „Пронеси, Господи" — назва скелі, яка звисає над дорогою. Таких скель є декілька на Воєнно - Грузинській дорозі.

*** Село на Кавказі.

дід показав пужалном на купи сірого каміння, що лежали на схилі гори. — І тут в аулі жила красуня - дівчина із старою матір'ю. Вередлива була. Жодному хлопцеві не пощастило скорити її серця. З усіх вона сміялася, з усіх кпила. І одного разу, коли вона вже надто дошкулила котромусь із них, змовилися хлопці, завели її силоміць у гори і знечестили. Не витримала дівчина ганьби і кинулася з скелі на гостре каміння . . .

— А мати? — спитала Тай.

— А стара втратила розум. І все бігала на ту скелю, сива така, розпатлана, і все кричала на когось і кулаками сварилась. Аж поки не вмерла на порозі своєї саклі.

Оповідання справило сильне враження, і довго ще Андрій і Тай повертали голови назад на плаский, немов тарілка, вершок скелі.

Микола Новак

ПРИКЛАД ПАТРІОТІВ

ДОВГОЛІТНІЙ ЧЛЕН УНСОЮЗУ ВАСИЛЬ ТИМЧУК ВИКОНУЄ ЗАПОВІТ ПОКІЙНОЇ ДРУЖИНИ СЛ. П. МАРІЇ

Василь Тимчук

Ще минулого вечора сиділа Марія з Василем у власній хатині і говорили про страшне поневолення України, про те, як допомогти їй визволитися зі страшних кайданів Москви, в яких так тяжко закута, що й рідна мова в ній вже лише де-не-де гомонить... Ще лише вчора згадувала Марія жертви голоду в Україні в 1932 - 33 р. р., бідних колгоспників, братів і сестер у тюрмах, розстріляних... Згадувала і молилася за свій народ, за те, щоб Господь подав нашому народові волю й таке життя, яким любується народ на вільній землі Вашингтона... А наступного дня — 15 грудня 1963 р. — на 69-му році життя — перестало битися серце Марії Тимчук, вірної супутниці пана Василя Тимчука протягом 40-літнього подружжя. Так несподівано прийшлось розлучитись нашим чесним селянам-патріотам із Західньої України, що своєю мозольною працею і взаїмною пошаною були відомі в українському суспільстві. Тяжко пережив розлуку з дорогою Дружиною Василь, довголітній член УНСоюзу. Засмучена була вся громада, коли 19 грудня відправляли на вічний спочинок на цвинтар „Гренд Вю Меморіял Парк" в Глейндел, Каліф., сл. п. Марію. Теплими словами прощав Покійну пан-отець А. Мирощенко, словами розради намагався загоїти глибоку рану Василя піонер УНСоюзу І. Вавричук, приятель родини Тимчуків. І не в багатих шатах, а у вишитій сорочці, в українській хустці, при червоних дукатах (ще з України), з тризубом на грудях і з хрестиком в руках поклали Марію в домовину. Хай ці скромні рядки будуть невеличким віночком на могилу Покійної, а українські інституції, яким вона перед смертю залишила, в порозумінні з мужем Василем, тестамент, заповідаючи розподіл всього майна на наші інституції в Америці, знайдуть спосіб відповідно відзначити її пам'ять.

Заповіт і пожертви

Увесь свій масток, найменше $ 60,000 майна в хатах, в банках, — по похоронах дружини Марії, — Василь Тимчук записав по рівній частині на українські інституції в ЗДА, як також переслав $ 500. пожертвами на українські цілі в Америці, заквітчаючи в такий спосіб свіжу могилу своєї любої дружини. Заповіт зроблено на такі установи:

1. Укр. Православна Церква св. Андрія в Лос Анджелесі, Каліф.
2. Українська Національна Рада в Екзилі.
3. Наукове Товариство Шевченка (НТШ) в Ню Йорку.
4. Укр. Вільна Академія Наук в Ню Йорку.
5. Катедра Українознавства в Америці.
6. Український Конґресовий Комітет Америки (УККА).
7. Злучений Український Американський Допомоговий Комітет (ЗУАДК) у Філядельфії.

Пожертви:

1. „Свобода" — з нагоди її Ювілею — $ 100.00.
2. По $ 50.00 — УККА, — ЗУАДК, — „Новий Шлях", — Українськи Хор „Кобзар" м. Лос Анджелес, і Українська Православна Церква св. Андрія в м. Лос Анджелесі Каліф.
3. Закупив за $ 150.00 чотири примірники Англомовної Енциклопедії Українознавства під гол. ред. проф. Вол. Кубійовича для американських університетів в Каліфорнії.

Разом всіх пожертв переслав на суму $ 500.00

Заповіт зроблено з такою умовою, що, коли б, по смерти Василя Тимчука, якась з вище згаданих Інституцій, з якихось причин перестала існувати, тоді всі гроші мали б бути передані на руки Головного Уряду УНСоюзу в Джерзі Сити, Н. Дж., з такою умовою: — Гол. Уряд УНСоюзу за всі ті гроші мав би видати якусь поважну книгу — одну чи більше — про Україну, тобто таку книжку чи книжки, які Головний Уряд УНСоюзу вважатиме за найкраще, — умовою, що на такій праці про Україну буде вписане ім'я Марії і Василя Тимчука, як фундаторів друкованих праць про Україну.

Копії фотостатів заповіту Василя Тимчука переслано усім вище згаданим українським інституціям, як також Головн. Урядові УНСоюзу в Джерзі Ситі, Н. Дж., як опікунові тих заповітів. Заповіт — тестамент підписано В. Тимчуком 23 січня 1964 р. при свідках у правника і зарекордовано в Ситі Голл м. Лос Анджелес, Каліфорнія, як також одна копія того заповіту є на руках автора цих рядків.

Дещо з життєпису п-ва Тимчуків

Покійна Марія Тимчук, з дому Семянишин, народилася 7 березня 1894 року, в селі Пациків, повіт Долина, в Галичині, а померла на 69 році життя 15 грудня 1963 р. Покійна походила зі свідомої української родини наших селян, і все своє життя була свідомою українкою.

Василь Тимчук також походить з української патріотичної родини наших селян із Західньої України. Йому тепер 72 роки. Разом прожили 40 років примірутідного подружнього життя.

Довгі роки Тимчуки жили в Шикаґо, і як українські патріоти, брали живу участь у різних українських організаціях, як УНСоюз, ОДВУ та інші, та були ревними членами української православної церкви св. Петра і Павла на Борнсайді.

1946 року Тимчуки прибули на сталий побут до м. Лос Анджелес, Каліф. і тут також включилися в громадське життя, а зокрема чимало різної праці й грошей вклали в розбудову української православної церкви св. Володимира, де настоятелем є о. П. Маєвський.

Були це перші початки українського церковного життя в Каліфорнії. Українців в м. Лос Анджелес тоді ще було дуже мало, і та церковна громада рішила спочатку будувати авдиторію св. Володимира, яка мала служити місцем для церкви та для світських громадських подій. І Василь Тимчук, як добрий столяр-будівник, став правою рукою Василя Мартина, якому було доручено керівництво будови вище згаданої авдиторії. Крім фізичної праці при тій будові, Василь Тимчук позичив $ 3.500 на площу під будову тієї авдиторії, не взяв ані одного цента процентів від тієї позички. Він був 5 років касиром тієї церковної громади. Покійна Марія, його дружина, також ночами не спала, клопоталася різними обідами, які церковна громада майже кожної неділі робила на те, щоб зібрати грошей на будову авдиторії. Чимало й різних пожертв Тимчуки дали на ту справу. Авдиторія св. Володимира була доведена до щасливого кінця. Крім інших чесних членів тієї парафії при тій будові, Тимчуки відомі в нашій громаді як одні із фундаторів української православної церкви св. Володимира. Тепер та парафія, побіч авдиторії, має вже також і свою власну новозбудовану гарну церкву св. Володимира.

Тяжка і невдячна громадська праця та різні розчарування змусили Тимчуків останні 7 років вже не брати більшої участи в громадському житті. Але коли треба було дати жертву на Український Нар. Дім в м. Лос Анджелесі, то й тут вони не відмовили своєї жертви. Крім того, стало посилали свої пожертви на УККА та на різні інші інституції на сході Америки. В їхній хаті є гарна бібліотека, і Тимчуки находили свою тугу за рідною Україною в читанні. Члени УНСоюзу і найближчі приятелі відвідували їх, і це справляло Тимчукам таку велику приємність, що не було ні одної такої людини, яку вони не погостили б у своїй хаті, не спитали, що діється в громаді і т. д. І все говорили: „Колись і ми ще щось кращого і більшого зробимо для добра визволення України".

Василь Тимчук на 72-му році життя ще дуже гарно тримається, він ідейний, ціпкий, здоровий. Смерть дружини дуже тяжко прийняв. Кожний день зриває квіточки з власного городу і біжить на могилу покійної Марії і там плаче і розмовляє з нею. „Проси Господа Бога, Маріє, щоб Америка не була така наївна, щоб її провідники не вірили більше Москві в ніякі її мирні переговори з вільним світом. Дивись, Москва, неначе той павук, дальше і дальше обмотує вільний світ у монгольську неволю, страшне пекло Москва готує нам. Моли Господа, щоб не захиталися й наші провідники — українці у тих хитрих махінаціях Москви", — так думає і молиться Василь на могилі Марії. Він дуже уболіває над тим, що багато наших патріотів відходить із цього світу без жодних заповітів, що наша жертвенність на народні цілі не така, як була до 2-ої світової війни. І говорить:

„Еге ж, колись так було, що не було такого похорону, весілля, хрестин і т. д., де б добрі наші патріоти не зібрали якусь пожертву на українські цілі, а сьогодні так є, що вже тільки де-не-де подибуємо такі збірки", і хоч і живемо, як це він говорить, у великому добробуті, і наша допомога нашим інституціям в Америці, які змагаються за визволення України, мусить бути багато краща!

І ось тому Василь зробив такий заповіт, тому й дав приклад своїми пожертвами з приводу смерти його милої дружини. Не для реклями це зробив, а для приміру нам усім у вільному світі!

Бо, дійсно, великі мільйони грошей українська еміґрація втратила тільки тому, що не було посмертних заповітів.

У самій Каліфорнії ми є свідками великих сум грошей такої втрати. А ось і Москва скільки вже скористала з посмертних грошей наших патріотів з Америки, а ще більше з Канади! Має вона спосіб добитися до таких грошей при помочі своїх адвокатів тут на місці, а також і присилає вона їх аж з Москви. Ніні, не всі такі посмертні гроші заморожені в Америці чи Канаді!

Може дехто скаже: „Та хай там, чейже треба допомогти бідним в Україні, — може хату куплять і т. п.". А чи хоч одну хату наші люди в Україні купили собі чи збудували за такі гроші? А що сталося з тими хатами? Нині вони їхні, а завтра московські! Яка ґарантія є, що ті хати будуть їхні за рік - два? Та ж все це — „казьонне".

Так довго, поки Україна не позбудеться Москви, поки не стане Вільною Державою, так довго не можемо повірити в якісь полекші в Україні. Хай ворог скаженіє, хай говорить, пише, що хоче, проти української еміґрації, а наші рідні в Україні мусять знати, що це не якісь там „пани-націоналісти", чи зрадники України, як це Москва обдурює їх, а що це наші рідні робітники, зразку патріотів Тимчуків, працювали і працюють на еміґраці для визволення України.

ЗАКЛИК

ЕКЗЕКУТИВА УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ АМЕРИКИ В СПРАВІ 25-ТИРІЧЧЯ ПРОГОЛОШЕННЯ ДЕРЖАВНОСТИ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

14-го березня 1939 року Перший Сойм Карпатської України прийняв закон про Створення Незалежної Української Держави на території цілої Карпатської України. Від того часу минуло 25 років.

З того приводу Екзекутива УККА пригадує, що цей 1964-й рік є Ювілейним Роком Проголошення Державности Карпатської України. На прохання „Карпатського Союзу в Америці", Екзекутива УККА рішила 10-го січня 1964 року перебрати Протекторат над усіми святкуваннями цієї великої Річниці в Америці.

Ще за австрійських часів Карпатська Срібна Земля в 1848 році вперше разом із історичною Галичиною намагалися створити в Австрії одну автономну українську країну, включаючи до неї і українську Буковину.

Вдруге, бо під час проголошення Західньо - Української Народної Республіки 1-го листопада 1918 року Закарпатська Земля, на основі постанов у Мармарошському Сиготі, вислала до Галицької Української Національної Ради своїх повноправних представників.

Втретє сталося так, що сама Карпатська Україна проголосила Незалежну Державу 14-го березня 1939 року, коли то всі інші українські землі власної незалежної Української Державности з відомих причин не мали, але мали великі державницькі традиції та вірили свято у віднову власної державности на всіх українських землях.

Тому то багато молодих галичан взяло участь у творенню молодої Карпатської Української Армії, що обороняла цю Державу.

Екзекутива Українського Конґресового Комітету Америки звертається тому до всіх Відділів УККА і всіх своїх членських Організацій, щоб вони активно включилися у відзначування 25-тиріччя Української Карпатської Держави.

За інформаційним матеріялом у цій справі треба звертатись на таку адресу:

"CARPATHIAN ALLIANCE INC.
2 East 79th Street — New York 21, N.Y.

ЕКЗЕКУТИВА У. К. К. А.

В 1963-му році кошти прожитку збільшилися на 1.7 відсотка

Вашингтон. — Статистичне бюро Департаменту Праці повідомляє, що в минулому 1963-му році індекс цін збільшився аж на 1.7 відсотка, що є найбільшим зростом коштів прожитку від 1958-го року. Індекс цін в місяці грудні минулого року збільшився на 0.2 відсотка, що є рідким явищем, бо в грудні звичайно індекс цін не збільшується. Причиною цього збільшення цін є подорожчання овочів та городини внаслідок того, що на півдні був мороз. В грудні індекс цін виносив 107.6 відсотка в порівнянні з пересічними цінами з 1957 - 1959 років. Статистичне бюро підкреслює, що в 1963-му році зросли також видатки на медичну опіку, але це збільшення відсотково було менше, як в попередніх роках.

Д-р Любомир Винар відвідав Редакцію „Свободи"

В п'ятницю 31-го січня відвідав редакцію „Свободи" молодий український науковець д-р Любомир Винар з Боулдеру в Колорадо, завідуючий бібліотекою суспільних наук і професор-асистент Колорадського університету, редактор квартальника „Український Історик", що його видання започаткувало об'єднання „Зарево". Останнім часом д-р Любомир Винар, одержавши стипендію Колорадського університету, працював у бібліотеках Ню Йорку, збираючи матеріяли для своєї праці, і звідси переїхав до Вашингтону для дослідів у тамошніх бібліотеках. Під час своїх відвідин у Редакції, що їх він відбув разом з головою „Зарева" Павлом Дорожинським, д-р Любомир Винар поінформував про свої наукові праці, зокрема про пляни зв'язані з дальшим виданням „Українського Історика", до співпраці в якому запрошено ряд видатних наукових сил на еміґрації.

● Мистецтвознавча Комісія НТШ влаштовує в суботу, 8-го лютого 1964 р. Наукову Конференцію в залі Українського Інституту Америки, 2 Схід 79 вулиця в Ню Йорку. В програмі цієї Конференції проф. Дам'ян Горняткевич виголосить доповідь на тему „Українці студентами Краківської Академії Мистецтв — від її заснування до 1939 року".

● Українська Вільна Академія Наук у ЗДА влаштовує засідання Комісії для вивчення і збереження спадщини Володимира Винниченка, з доповіддю д-ра Левка Чикаленка: Спогади про Володимира Винниченка. Засідання відбудеться в неділю 9 лютого 1964 р. о 6-ій год. веч. в будинку Академії при 206 Вест 100 вул., Н. Й.

ЗМІНА ПОКОЛІНЬ У ПРОВОДІ УКРАЇНЦІВ У БРАЗИЛІЇ

(Закінчення з 1-ої стор.)

естадуальні, аж до федеральних включно.

Приплив нових українських сил з рідного краю, беручи під увагу останню нашу еміграцію з-перед двадцяти років, на українському житті в Бразилії позначився лише в початках, бо згодом ця еміграція (в силу різних причин) в переважній своїй більшості залишила межі Бразилії та ще й дотепер продовжує еміґрувати до ЗДА, Канади, навіть до Австралії. Через те Союз складається здебільшого зі старих, давніших еміґрантів та з їхніх нащадків, роджених уже в Бразилії. Виглядає (точних даних під руками не маю), що останніх у його складі тепер є значно більше, ніж перших, тобто кількість синів, онуків та правнуків — українців, перевищує число виходців з українських земель. Керівництво більшости філій ХОС'у давно вже перебуває в руках роджених поза межами України людей, однак це досі не стосувалося його Центральної Управи, що міститься в Куритибі.

На чолі Централі ХОС'у, її головою, від 1950-го року й по сьогодні безперервно був відомий український діяч п. Степан Кобилянський. За кожних виборів у Союзі його поновлювали на цьому становищі. До речі тут згадати, що п. Степан Кобилянський належав до засновників ХОС'у і був його першим, при тодішній організаційній структурі, генеральним секретарем. Безперечно, він вклав не малу частку своєї особистої праці, свого уміння та знання в діяльність цієї організації, за що йому на недавніх Загальних Зборах було висловлено загальну подяку.

Та ще два роки тому п. С. Кобилянський надумав відійти від головства в Союзі. Проте тоді, в 1962 році, не було ще можливості когось відповідного віднайти на це становище, враховуючи складні та специфічні бразилійські умовини. Тому тоді учасники зборів (зокрема автор цих рядків) ледве умовили п. С. Кобилянського перетривати ще одну каденцію, а тим часом повести працю серед роджених у Бразилії членів нашої громади, аби вони більше зацікавились діяльністю Союзу та перебрали керівництво в свої руки.

І ось надійшли чергові загальні збори Хліборобсько-Освітнього Союзу, що відбулися в Куритибі 18-19 січня поточного року. Попри звіти Централі, їх обговорення, накреслення плянів праці на майбутнє, всі знали, що на порядку дня Зборів стоятиме питання про „зміну варти", про поновлення проводу ХОС'у. І це, звичайно, всіх найбільше цікавило.

На голосування були виставлені два списки: один подала дотепершня Центральна Управа, а другий опозиція до неї (до речі, на самому початку Зборів були досить збуджені, чи то пак бурхливі виступи представників опозиції, скеровані особисто проти п. С. Кобилянського, але підтримки серед присутніх вони не знайшли). Пройшов список, поданий уступаючою управою, за який голосувало 50 осіб проти п'яти.

Згідно з вислідами виборів, головою Централі ХОС'у, відтак Українсько-Бразилійського Клюбу та Асоціяції Хліборобів Парани став уродженець Бразилії п. інж. Степан Микилита. На заступників голів обрано трьох осіб, теж уроджених у Бразилії, п. п. Юліяна Юркевича, д-ра Богдана Кобилянського (сина п. Степана Кобилянського), інж. Софрона Волошина. Майже такий саме стан бачимо і в секретаріяті Централі, до якого ввійшли українці бразилійського походження, студенти п. п. Євген Когут та Ярослав Волощук і лише один представник „старої войни", п. Ілля Горачук. Таким чином, у проводі ХОС'у відбулася зміна поколінь (п. Степана Кобилянського обрано головою Контрольної Комісії). „Зміна варти" з проблемою перетворилася на конкретну дійсність. Проблемою, чи вірніше сказати, тимчасовою притокою до думання для нас вихідців з України, є тепер конкретна праця новообраної Центральної Управи ХОС'у, якими шляхами вона піде, як далі розвиватиметься та розгортатиметься. Тут, звичайно, говоримо про суто українські справи, маючи на увазі пов'язання ХОС'у з загально-українськими визвольними змаганнями, з нашими організаціями в інших країнах, з плекуванням про плекання української культури й мистецтва на бразилійському терені і т. інше.

Формально Хліборобсько-Освітній Союз є бразилійською організацією. Для українських же справ офіційно існує Українсько-Бразилійський Клюб, але вони обидві мають однаковий склад керівництва та членства, отож ходить тільки про те, кому коли з них більш з руки прилюдно виступати. Від сьогодні ж усі справи і українсського, і бразилійського характеру повністю перейшли до рук нащадків українських еміґрантів.

Щодо напрямних праці, нової Централі так би мовити, в українському пляні чи розрізі, на пропозицію п. Степана Кобилянського, щойноминулі загальні збори схвалили орієнтуватися на ОУН під проводом полковника Андрія Мельника та на УНРаду. Прийняті також конкретні рішення щодо видання читанки-своєрідного довідникового підручника про Україну, яку укладає відома наша письменниця пані Ольга Мак, про побудову пам'ятника Тарасові Шевченкові в Куритибі, про дальше поширення мережі українських аматорських хорових, танцювальних, драматичних гуртків і інше. Тобто, в плянах на майбутнє українськими справами відводиться досить поважно місце. Черга тепер за тим, як ті пляни будуть практично здійснюватися.

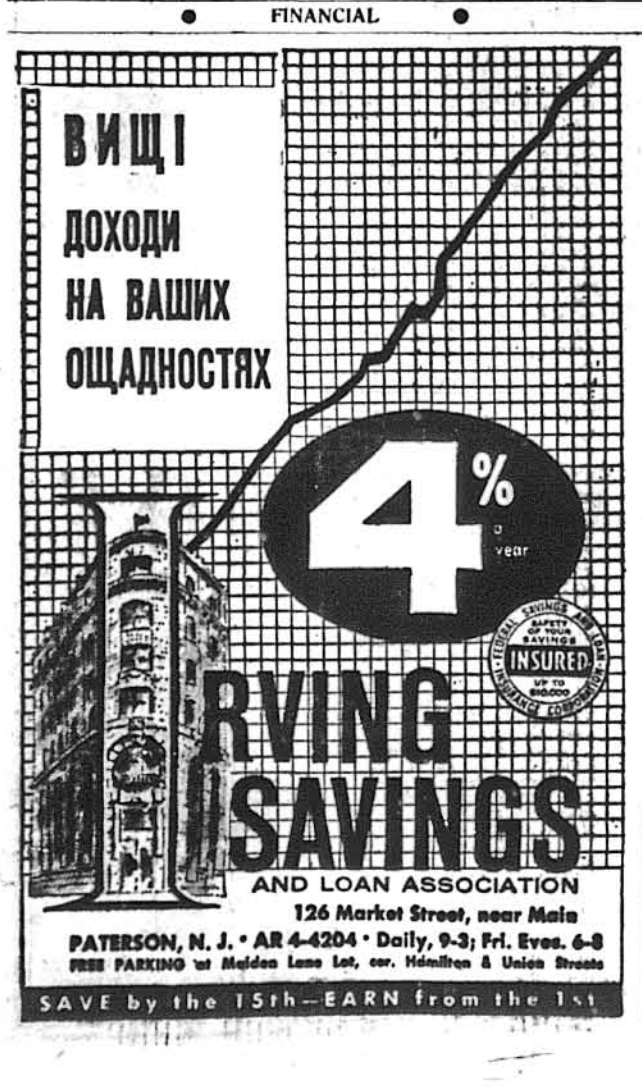
Наприкінці коротко скажемо про нових провідників Централі ХОС'у.

П. інж. Степан Микилита-відомий бразилійський політичний діяч, був послом у федеральному парляменті Бразилії від естада Парана з рамени Християнсько - Демократичної Партії. З молодих літ бере діяльну участь в місцевих українських громадських організаціях. У часі президента - диктатури Жетуліо Варґаса, коли все іншонаціональне зазнавало в Бразилії відчутної нагінки, п. інж. С. Микилиту, як бразилійського уродженця й громадянина, було поставлено хвилево головою ХОС'у і на тому становищі він навіть попав був під поліційний арешт. Через те, можна вважати, що п. С. Микилита вже є вдруге головою Союзу. Він завжди цікавився й цікавиться українськими справами, добре володіє українською мовою, вміє по-українському читати й писати.

Три його заступники, пп. Юліян Юркевич, д-р Богдан Кобилянський, інж. Софрон Волошин, також давні Союзові діячі, неодноразові члени його Централі, знають добре по-українському, а зокрема п. Юліян Юркевич має одну з кращих в Куритібі збірку української літератури, набуваючи майже кожне українське літературне видання, що виходить у вільному світу. Секретарі, пп. Євген Когут та Ярослав Волощук, ще студенти, отже зовсім молоді люди. Вони теж добре знають українську мову та цікавляться українськими справами. Меншебільше те саме можна сказати і про інших членів теперішньої Централі ХОС'у, які народилися в Бразилії.

Отак, наша спільнота у вільному світі, не маючи поповнень з рідних земель, починає поволі вступати в новий етап свого існування, за якого змінюється не тільки її основний склад, але також і її керівництво. До слова й діла приходять нові громадяни, роджені й виховані поза Україною. „Зміна варти", зміна поколінь, хоч поступово, однак стає вже доконаним фактом. І з цим треба рахуватися.

Мих. Килимний

Д-р Осип Бойко обраний на голову Окружного Комітету Відділів УНСоюзу в Торонті

(Закінчення з 1-ої стор.)

від Головної Канцелярії і вислав 163 до тої ж Канцелярії та Відділів округи. Виникнення нових відділів на терені округи, поширення „Веселки" та поява на терені Торонта Енциклопедії Українознавства, це великі здобутки союзової роботи в минулому році. Звіт голови доповнили касир Степан Вовк та окружний організатор Єфим Омельченко. Цей останній вказав на труднощі в організації членів та в основуванні Відділів, але й підмітив великі, далеко ще не використані, можливості на канадійському ґрунті. Приявні делеґати нових Відділів 402-го з Етобікок Торонта та 454-го з Ст. Кетринс дякували Є. Омельченкові за допомогу в зорганізуванні їхніх Відділів та запевнювали, що в цьому ювілейному році подвоять число свого членства. Предсідниця новозаснованого Відділу, зорганізованого з-поміж членів МУН, Наталка Бундза, яка прибула на збори зі секретаркою Відділу, Катрею Потічною, склала заяву, що її Відділ, який нараховує тепер 20 членів, до кінця року доповнить його до рівної сотні. Вона дякувала за допомогу в організуванні Відділу гол. радному УНС з Шикаґа, Миронові Куропасеві та запевнила про свою активну допомогу у влаштуванні загальногромадського відмічення УНСоюзу в Торонті. В доповнення до звітів інж. Василь Вацик інформував про здобуття рівно 1,000 нових передплатників „Веселки" на терені 12 шкіл українознавства у Торонті та повідомив про плян поширення цієї акції на інші канадійські осередки. Приявні дуже тепло висловили інж. Вацикові подяку за його велике діло.

Відділи торонтської округи добровільно визначили собі квоту 730 нових членів у 1964.

Після звітів управи склали коротке справоздання всі 19 приявні Відділи округи. Вони підмічували свої труди і труднощі в організаційній роботі та з вдоволенням вказували на здобуті успіхи. При цьому вони добровільно деклярували квоти членів, які вони зобов'язуються приєднати для УНСоюзу впродовж ювілейного 1964 року. Ці декларації досягли імпозантного числа 730 членів незалежно від того, що Головна Канцелярія запропонувала для Торонтської округи тільки 600 членів. Це добровільне перевищення квоти неначе символізує дух активности та оптимізму, яким були сповнені делеґати Відділів торонтської округи. Ці союзові окружні збори дуже нагадували колишні повітові збори делеґатів наших „Просвіт".

Д-р Осип Бойко обраний головою союзової округи.

Після цього відбулися вибори нової окружної управи. На голову обрано відомого громадського діяча, д-ра Осипа Бойка, який до того часу був головою контрольної комісії округи. На його заступників обрано дотеперішнього голову Івана Мельника та Петра Самця. Секретарем став Онуфрій Максимів, касиром Степан Вовк, окружним організатором Єфим Омельченко і членами Наталія Бундза, Іван Гоянюк і Михайло Бубна. Референтом „Веселки" та поширення видань УНСоюзу став інж. Василь Вацик. До контрольної комісії ввійшли інж. Євген Мастикаш, як голова, та Микола Хомин, Карпо Чорномаз, В. Остапяк і П. Сахаревич.

По виборах гол. секретар УНСоюзу, Ярослав Падох, виголосив доповідь, в якій подав огляд та працю округи в минулому році та її теперішній стан і намітив ряд загальних та ювілейних завдань місцевої округи.

Про майбутні завдання округи говорив також канадійський директор УНС Богдан Зорич. Збори схвалили: щоб всі Відділи округи настільки збільшили своє членство, щоб на черговій конвенції всі вони могли самостійно вислати своїх делеґатів; щоб скріпити інформаційно-пропагандивну діяльність УНСоюзу на терені Торонта і цілої Канади, зокрема в пресі та радіо; щоб підготовити загально-громадську ювілейну імпрезу, в Торонті; щоб прилучити Відділи нечинної округи Судборі до округи в Торонті; щоб Відділ в Кенорі прилучити до вінніпезької округи та щоб встановити річну вкладку до каси округи, в залежности від величини Відділу, в сумі від $2 - $5. Після цього збори, які проходили в дуже діловому настрою і тривали п'ять годин, закрито.

Листопадові Роковини в Ґері, Індіяна

17-го листопада 1963 відбулося в Ґері відзначення Листопадових Роковин.

За ініціятивою пані Разумов Надії, учительки українознавства в Ґері, українська шкільна молодь приготовила і виконала програму цього свята.

Скромне приміщення Інтернаціонального Інституту було прикрашене великим написом „Листопадові Дні" 1918 р. на тлі синьої панорами з пожовклим листям і українським прапором.

Наші серця наповнені великою радістю і новою надією, що наша нація як той Прометей закований тиранами і сильними цього світу — „все наново оживає і сміється знову".

Марта Головата вміло заповідала приготовану програму і виконавців точок. Христя Головата у свойому рефераті пригадала нам історію Листопадового Зриву, її надмірну боротьбу і жертвенність за нашу державність, в якій „встоятись не було, сили" „встоятись не було сили" ґенерації вона накреслила нові горизонти боротьби і під сучасну пору.

У святі брали участь діти: Стефа Мала, Аня Крук, Юлія Бабяк, Віктор Крук, Наталія Бровар, Борис Бровар, Петрик Лібер, Юрій Лібер, Наталка Литваківська, Ірка Качур, Ляла і Михайло Волошанські, Леся Головата і Богдан Осідач. — Всі деклямації і фортепіянові точки були вдалі. Ми всі українці — мешканці Ґері, дякуємо дуже пані Надії Разумов за ініціятиву і переведення свята.

Рівночасно була переведена збірка на українських інвалідів. — Зложили: Х. Я. Х. $10; по $5: Іванка Головата, Галина Литваківська, Мирослав Лібер, Олек. Разумов; по $2: Евд. Толвінська, Василь Прокуда, Володимир Бровар, Володимир Михаць, Теодор Кирпа, Юрко Кузьма; по $1: Андрій Цебак, Григорій Качур, Питро Шкіра, Ярослав Крук, Петро Малий, Василь Бабяк, Микола Малий, Василь Андрусяк; Сабіна Найзон 40 ц. — Жертвовано разом $51.40.

Всім жертводавцям щира подяка.

М. Лібер

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СОЮЗОВЦІ! Ваш Відділ Українського Народного Союзу це Ваша родина, Ваша вужча громада, Ваша установа! Місячні чи річні, як і кожні інші збори Вашого Відділу вирішують важливі справи, що відносяться до Вас особисто, до Вашої родини і Вашої спільноти. Тому, Ваша участь у цих зборах мусять бути обов'язкова, бо вона є у Вашому найкращому інтересі! То ж приходіть усі на збори свого Відділу та спільно, всією громадою, подбайте про спільну кращу долю. На місячні збори обов'язково приносіть свої вкладки і вкладкові книжечки, вирівнюйте всі свої організаційні зобов'язання та вимагайте цього від інших. На річних зборах подбайте, щоб Ваш Відділ мав найкращу Управу і самі не відмовляйтесь від обов'язків урядовця, якщо Вам такі обов'язки повірять члени. На збори приходіть точно! В Українському Народному Союзі наша будучність!

У найближчому часі відбудуться збори:

СУБОТА, 8-го ЛЮТОГО 1964 р.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори Б-ва св. Володимира 130 Відділ о год. 8-ій веч. у приміщенні Укр. Кат. Ветеранів, при 33 Іст 7-ма вул. Перед зборами можна вплатити членські вкладки. На Річних Зборах були перевибрані такі особи: В. Піх, предс., І. Малець, секр., М. Кравчук, касир, П. Слободян, гол. Конт. Комісії. — І. Малець, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Б-ва св. Ів. Хрестителя 270 Відд. в год. 7-ій веч. в УНДомі при 90-96 Фліт вул. Проситься вирівняти свої залеглі вкладки та прийти на ці збори, які в цьому році є перші. — А. Шаран, гол., М. Баран, касир, С. Островський, секр.

НЕДІЛЯ, 9-го ЛЮТОГО 1964 р.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Т-ва І. Франка 334 Відд. в 1-ій год. по пол. в залі УНДому. Проситься членів прибути. На Річних Зборах та Місячних, що відбулися 12 січня ц. р. вибрано Управу на 1964 р.: М. Задерецький, предсідник, А. Банась, заст., І. Холодняк, рек. секр., Степанія Бохонок, фін. секр., М. Бохонок, заст., Ю. Кочішивський, М. Фуляк і П. Бохонок — Конт. Комісія. — Управа.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Збірка місячних вкладок Б-ва св. ап. Петра і Павла 102 Відд. зараз по співаній Службі Божій в церковній залі 2280 W. 7th. І. Попович, предс., Г. Голубець, касир, М. Бобечко, секр.

НЮАРК, Н. Дж. Річні Збори Т-ва ім. П. Орлика 27 Відд. в год. 4-ій по пол. в залі Чорноморської Січі, 505 18-та Евеню. На порядку нарад: звіти з діяльности Відділу за 1963 р., вибір нової управи і контр. комісії на 1964 р. Якщо в означеній вище годині не явиться відповідна скількість членів, збори відбудуться на годину пізніше, без огляду на кількість приявних. — Управа.

БАЛТІМОР, Мд. Місячні збори Б-ва Пресв. Тройці 320 Відд. в год. 2-ій по пол. в Укр. Гор. Клюбі, 3101 O'Donnell St. На Річних Зборах 12 січня ц. р. перевибрано ту саму Управу, що була минулого року. Проситься членів прибути на означений час та вирівняти свої вкладки. — Д. Пісецький, предс., І. Малко, секр.

ШИКАҐО, Ілл. Місячні збори Б-ва св. Степана 221 Відд. в 2-ій год. по пол. в Домі Відділу, при 841 N. Western Ave. Приявність усіх урядовців і членів побажана. — Т. Шпікула, секр.

АКРОН, Огайо. На відбутих Річних Зборах Б-ва Сош. Св. Духа 295 Відд. вибрано новий Уряд на 1964 р.: Т. Кост, предс., С. Москалюк, заст., С. Мотрович, касир, В. Галамай, заст., В. Пулк, секр., В. Лесняк, заст., Н. Іванищук, П. Яцечко і Л. Гайда — Контрольна Комісія. І. Голубка, І. Куцик і К. Зепко — Опіна над хворими, С. Верегула — дверник. Братські збори будуть відбуватися в третю неділю по першім, о год. 2-ій по пол., в залі Укр. Кат. Церкви, 1866 Бравн вулиці. — В. Пулк, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Нововибрана Управа 375 Відд. ім. Д. Вітовського на 1964 рік.: В. Василюк, гол., І. Данківський, касир, П. Тарнавський, секр. Вкладки принімається кожної другої неділі в місяці в Укр. Гор. Клюбі при 847 N. Franklin St. від год. 12-2 по пол. Поштою можна посилати на: Петро Тарнавський, 6037 N. Warnock St., Philadelphia 42, Pa., ч. тел.: НА 4-7264. — Управа.

БАЛТІМОР, Мд. 337 Відділ повідомляє, що Загальні Збори відбулися 26 січня ц. р. Управа на 1964 рік: Т. Чорній, гол., О. Стельмах, заст., А. Чорний, рек. секр., Е. Притула, касир. Контр. Комісія: М. Турик, В. Ільницький, О. Монастирський. Фін. касир Є. Притула приймає вкладки кожної неділі по Богослуженнях в церковній залі, 524 S. Wolfe St., або кожної п'ятниці в Кредитовій Кооперативі, 239 S. Бродвей від год. 7-9 веч. — Т. Чорний, гол., Є. Притула, секр.

ЧЕСТЕР, Па. Т-во Запорізька Січ 388 Відд. на Річних Зборах вибрав такий уряд: Г. Маковський, предс., Г. Лебіщак, заст., В. Біянський, касир, Є. Воловняк, секр. Конт. Комісія: О. Злупко, П. Даців. Є. Воловняк, А. Пінькович — опік. хворих. Г. Лебіщак і Г. Маковський, до УККА, Софія Батюк і Й. Петрик до УНДому. — Управа.

АСТОРІЯ, Л. Ай., Н. Й. Б-во св. о. Николая 5 Відд. на своїх Річних Зборах призначило на семінарію в Стемфорді $10, а на дві лісти на ЗАУДК і Інвалідів з каси Відділу призначено $5. Члени Відділу зложили на ЗАУДК $20 і на Інвалідів $20. — І. Сидор, секретар.

НЮ БРУНСВІК, Н. Дж. На Річних Зборах Т-ва Запорізька Січ 353 Відд., які відбулися 26 січня ц. р. доповнено Управу, а саме: П. Грабович, предс., Ю. Тарнавський, заст., Н. Василюк, секр., Марія Василюк, заст., М. Семчишин, касир. Конт. Комісія: А. Ткачук і Т. Джус. Управа просить вплачувати свої вкладки до 25-го кожного місяця. В справі обезпечення — звертатись до предсідника або секретаря Відділу. 70-літній Ювілей УНС вудбудеться 22 лютого ц. р. в місті Перт Амбою. — Н. Василюк, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Дня 25 січня ц. р. відбулися річні збори 19 Відд. ім. Д. Галичина. Найголовніше в минулорічній праці Відділу, це протест до „Вошинґтон Пост", (Вашинґтонського щоденника), який довший час вів кампанію проти побудови пам'ят. Т. Шевченка в Вашинґтоні. Після звіту секр. Р. Голіята, який закликав присутніх до приєднування членів, приступлено до вибору нової управи на 1964 р. До Управи увійшли: адв. Р. Олесницький, гол., інж. Р. Карпінський, заст., Р. С. Голіят, секр., мґр. П. Ґой, касир. Контр. Комісія: д-р І. Дорожинський, інж. П. Голіят, д-р М. Вацик і В. Трубич. — Р. С. Голіят, секр.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

● РОЗШУКИ ●

ПОШУКУЮ
АННУ АНДРІЙЧУК, по батькові Олексин з с. Дазарівка, Бучацького пов. Прошу її саму або людей хто знає її, зголоситися на адресу і відібрати листа з України від мами. Писати на адресу:
Sophia Goshko
117 E. Dresden Avenue
Akron 19, Ohio, USA

ТАРЗАН, ч. 5184. Барнес викидає Бойлена.

— Розуміється, я тільки стверджую факт, — кінчав Бойлен. — Я уявляю собі, що ви можете розпочати вислідок втрати останнього вашого родича...

— Та можливо, що ваш сум зможе бути злагіднений надзвичайно прибутковим спадком!

— Геть! — вибухнув Бен Барнес. — Геть і не вертайтеся більше... Я вас звільняю з праці!